

باب عالی جادہ سنیہ دائرۃ مکتبہ خصوصاً در

کحل الراء:

مستطاب

۱۳۲۶

دین، فلسفہ، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث ہفتہ لق غزتہ در

مؤسسہ لری: ابوالعلا زین العابدین - ح. اشرف ادیب

در سعادتہ نسخہ سی ۵۰ پارہ در

قیرطہ دن مقوا یورو ایلہ کوندریلیرسہ سنوی
۲۰ غروش فضلہ آلنیر.

تاریخ تأسیسی:

۱۱ نوموز ۳۲۴

سنہ لکی التی ایلی

۳۵ ۶۵

۵۰ ۹۰

۵۵ ۱۰۰ غروشدرہ

در سعادتہ

ولایاتہ

ممالک اجنبیہ

در سعادتہ پوستہ ایلہ کوندریلیرسہ ولایات بدلی اخذ اولتورہ

عدد: ۱

۳۲۴ اغستوس ۱۴ پرشنبہ ۳۰ شعبان ۳۲۶

برجی سنہ

مسکونہ موافق آثار جدیدہ مع المنزلیہ قبول اولتورہ

انعام:

حکمت حقوق اسلامیہ

مجلس معارف ریشی حقوق معلمین حیدر افندی مرحومک عیناً ضبط اولونان تقریرلیه ضبط و تحریر ایدلرک تبعات مخصوصه سندن تشکل ایدن شو اثرک پک چوق تشنه معرفت قبلرک آرزو و تمیلینه رغماً بوکونه قدر ساحه انتشاره وضعنه موفقیته حاصل اوله ماشدی . واقعا تعمیم فائده سی مقصدیله برای استنساخ مراجعت ایدن ذواته تسهیلات مقتضیه اراده اولونهرق تکثیر نسخه چاپیشلمش ایسه ده بیکرجه صحیفه دن متشکل بر اثرک استنساخنده کی صعوبت اصحاب جهد و غیرتی دوشوندورمش ، لزوم طبعی حقنده کی توصیه لریک آردی آرقه سی آله ماشدی . حالوکه دور استبداده بویله مهم و شرعی بر اثرک طبعنه استحصالی مساعده ایچون نه تحمیلکداز قیود و شروط موجود ایدی !.. لله الحمد آرتق صباح حریتی ادراک ایتدک ، کافه موانع بر طرف اولدی . بنابراین بو اثر کزینک طبعنه مسارعت وجبیه دن کورولهرک بونسخه دن اعتباراً (صراط مستقیم) ده نشرینه باشلانیدی . بو اثر عالینک وجوده کلشنه سمی و غیرت بیوران سلاتیک مکتب حقوقی معلمین عادل بک افندی حضرتلری ، مرحوم مشارالیهک ترجمه عالیله بو اثر میورک صورت جمع و تنظیمی حاکی اولهرق قلنه آلدقاری مقاله مخصوصه قریباً نشر اولونه جق در .

بسم الله الرحمن الرحيم

علم اصول فقهدن بتوفیقه تعالی تحریراً تنقیح و شفاهاً توضیح اولنه جق اشبو متن و جیز بر مقدمه ، ایکی ، مقصد و بر خاتمه یه ربط اولنه جقدر .

مقدمه

علم اصولک تعریف و موضوع و غایتی بیاننده در

علم اصول فقہ . - احکام شرعیہ ای ادله تفصیلیه سندن استنباطه کندولریله توصل اولنان قاعده لری تعریفه متکفل علمدر .

موضوعی : اثبات احکام حیثیتدن ادله در .

غایتی دخی : احکامی معرفت و موجبنجه عمل اوزرینه احراز سعادتدر .

بز بر قاچ سنه در اصول فقہ مذاکره ایدیوروز . هر سنه کی تقریرلریمز بر برندن فرقی در . فقط هپسی ینه بر آرایه واریور . تقریرلریمزک برازی ده مطبوعدر . یازدیره جعم مثلری عیناً ضبط ایدرسکزه . تقریرلریمی ده ایستر حافظه کزه نقش ایدرسکزه ، ایسترسه کز کاغذلریکزه یازارسکزه .

بز درسی ممکن اولدینی قدر تنقیح ایدم بکزه . چونکه زمان مذاکره پک محدود اولدیندن اساساً پک مهم اولان درسیمزک مسائل و مباحث معروفه سنی بیله وقت بولوبده بیتیره میورم . کچن سنه بتوفیقه تعالی مانعده اولدینی ایچون همان بتون مباحثی تقریره موفق اولمشدم . کچره اصول فقہ ، ادله و احکام شرعیه نک احوالندن بحث ایدر بر علمدر . فقط بر کره ادله نه در ؟ احکام نه در ؟ بونلرک احوالی نه در ؟ بونلره متعلق بر چوق مباحث وار . سوکرا بو احکامه ذیل اولهرق برده اجتهاد بحثی وار ؛ که ذاتاً بو علم ، مجتهد علمی در . ایشته کچن سنه کی تقریر ، مفصلاتی جامع اولسه بیله ، بو مباحثک اکثرینی شاملدر . انشاء الله بوسنده ممکن مرتبه تنقیح ایدرک بونلری کوروروز .

*
**

« اصول فقہ » حکمت حقوق اسلامیہ دیکدر ؛ احکام شرعیه نک ادله و اسبابی کوسترر .

مقدمه : بر مقصدیه شروع اولنمزدن اول او مقصدیک توقف ایتدیکی شیئه « مقدمه » دیرلر . یعنی مقدمه مقصدیه وصول ایچون ابتدا ذکر ای لازم کلان معلومات ابتدائیه در . شو حالده علم اصولک تعریفی بو علمک مقاصدن اولمیوب مبادی سندنبر . یعنی مقدمه بو علمک حقیقتندن خارجدر . فقط بر علمک حقیقتنه لایقیله وصول ایچون بر طاقم شیلره احتیاجز واردرکه اونلرده بر علمک تعریفی ، موضوعی ، غایتی کی مقدمه دلدر .

هر بر علم مسائل کثیره یی ، طاغیبتی بر چوق مباحثی شاملدر . بناء علیه بر علمک مسائل و مباحثی بر جهت وحدتله مربوط اولمی ، او علمک طالبی اولان آدم بردن بره قراکتی بر بره کیرمامک ایچون اول امرده او علم حقنده بر علم اجالی حاصل ایتلیدر . بوده او علمک تعریفی ، موضوعی ، غایتی بیلکله حاصل اولور . آنک ایچون هر علمه بر مقدمه بولمیلدر .

مقدمه سوزی ؛ عربلرک [مقدمه الجیش] تعیرندن آلمشدر . - شمدی بو مقدمه « آوجی بلوکی ، طلیعه » استسمال اولنیور - مقدمه الجیش ابتدا دشمنک خطوط مدافعه سنی کوریر ، قوتی استکشاف ایدر ، آلات و ادواتی تفتیش ایلر . دشمنک قوتی طارتمه دن ، حالی آ کلامه دن علی العمیا بر تهلکویه کیرمک فن حربیه مغایردر . بونلری اکلامق ایسه اسباب مظفریتدن در . ایشته کتب علمیه ده کی مقدمه لر دخی بویله در . یعنی بر جهاد معنویک طلیعه سی در . بیلنمک ، مستحضر اولدق بر شیئه اتمام اولنه جق ، بر بحر بی کران اولان علمه کیریله جک ، بر مجاهده معنویه باشلایه جق . بونک ایچون ابتدا کیریله جک بر لری آ کلامیلدر . دیککه مقدمه مسائل علوم اوزرینه هجوم ایدیله جک بر اردو منزله سنده در . اورایه سوق اولنه جق قوت ایسه اذهان طلبدر . بناء علیه اذهان طلبه اولا اورایه بر مفرزه بر مقدمه کوندر میلدر .

بر آدم بر مملکتیه کیده جک بر علی العمیا کیتک وار ، برده او کونلرک

اصول فقهك مطالعه ایدہ جكمز فن جلیله علم اولمی اعتباریله در. اصول فقه مركب اضافی اولمق اعتباریله تعريف ایدمك ایچون اولامضافی ، صکرده مضاف الیهی ، صکرده اضافتی تعريف ایتملیدر . معلومدر که «اضافت» اختصاصی افاده ایدر . مثلاً «فلانك خانه سی» دیدیکمز وقت خانه نك اوفلانه اختصاصی اكلاشیلور . بوخانه نك فلانه عنایتی «اضافت» افهام ایدر .

* *

اصول: اصلك جمیدر . «اصول» دلیل ، راجح قاعده کلیه ، مستحب ، معالرینده کلور ایسه ده بو مقامده اصل: کندوسی اوزرینه غیرینی مبتنی اولان شیدر . ابتناه كرك ابتناه حسی اولسون : بنانك علی و سفقك دیوار اوزرینه ابتناسی کی . و كرك ابتناه عقلی اولسون : معلوك علتیه ؛ مدلوك دلیلہ ابتناسی کی . شو حالده «فقه» اصوله ابتنا ایدیور . یعنی «اصول فقه» مبنا و مستند اویور . «فقه» مبنی و مستند اویور . تعیر آخرله «فقه» دلیلره مستند بونیور . و فقهك شوا ابتناسیده بالطبع ابتناه عقلیدر . یوقارینده اشارت ایتدیكمز وجهله اصل ، برده راجح قاعده معناسنه نقل اولمشدر . مثلاً «بونده اصل اولان ، بونده قاعده اولان بودر» دیرز بمضاده راجح معناسنه آلهرق مثلاً: «برائت ذمت اصلدر» دیرز . عجب بوراده ده «اصل» لفظنی قاعده ویا دلیل معنالیله نقل ایتمکه مجبوری یز؟ اصلی بویله دلیل معناسنه نقله مضطر دکمز . چونکه بز ابتدائی تعمیم ایدرک حسی و عقلی اولمق اوزره قبول ایتمک . فقهك ده اصله ابتناسی ابتدائی عقلیدر ، دینجه آرتق اصل لفظنی دلیل معناسنه نقله احتیاج جز قالماز . ذاتاً «اصل» لفظنك معنای وضعیسی نقل اولندیفی معنایه وافی اوله مدینی ایچون بز اونی دلیل ویا راجح معنالیله نقل ایدرز . مثلاً عربجه «صلوة» لفظنی دعابه موضوعدر ، اصطلاح شرعده ایسه صلوة ارکان مخصوصه و معلومه ایله «غاز» معناسنه در .

دعائك كه «صلوة» لفظنی ، نمازه اصل معنای وضعیسی اعتباریله دكل ، نقل طریقيله كلسدر . بونك كبی برائت ذمتده «اصلي» مبنی علیه معناسنه آلسدق بر معنا چیقاره میه جفز . بناء علیه مضطر اولدیقمز ایچون بوراده «اصلي» وضع اولندیفی معنادن چیقاره رق «راجح» معناسنه نقل ایدرز .

«اصول فقه» تعیرنده کی اصل لفظنی «دلیل» معناسنه در ، مقصدیمزده اودر ، فقط بز «اصلي» دلیل معناسنه نقل ایدرک بوندن دلیل معناسنی اكلانقده مضطری یز؟ یوقسه غیرینی کندی اوزرینه مبتنی اولان شی معناسنی انقا ایتدیكمز حالده ینه بوندن دلیل معناسنی چیقاره بیلوری یز؟ چیقاریرز ، چونکه بز ابتدائی تعمیم ایدیورز . بوراده ده فقهك اصوله ابتناسی ابتدائی عقلیدر . بناء علیه اصلی دلیل معناسنه نقله بر اضطرار یوق . یعنی بز ابتدائی تعمیم ایدرک اصلدن دلیل معناسنی چیقاریورز .

ما بعدی وار

ابوالعلا

مطبعه عامره

کیتک وار . مثلاً حلبه کیتک ایستیان بر آدم نه طریق ایله کیديله جکفی ، هانکی اسکلهیه چیقيله جفنی بیلز و اولصورته یوله چیقارسه حلبه کیده جك برده طوتارده طر بزون واپورینه بیز . فقط حلبه فصل ونه طریقله کیديله جکفی ابتدا اجالاً بیلورسه مقصدینه طوغریدن طوغری به واصل اولمش اولور .

برعك مقاصد و مسائل مجهول مطلقدر . اونلری بيلك ایچون ابتدا تحصیلنه اقدام ایدیلان علك فصل شی اولدیفی بیلنلیدر که طالبك توغلی مقصدی اولان علمیه در ، دكلی در ؛ اكلاشلسون . بناء علیه تعريف سایه سنده برعك نه دن عبارت اولدیفی بیلنیر و مرجع ابخات - یعنی موضوعی - و فائده - یعنی غایتی - اكلاشلدقن صکره مقصدیه شروع اولورسه بوبنده صرف اولنه جق مساعی البته مثر ، منتج اولور .

* *

بزم او قویده جفمز علك آدی «اصول فقه» در [اصول فقه] بو علك عقیدر . اصول فقه بر لفظدر ، لفظلر ایسه یا مفرد ویا خود مركب اولور ، اگر بولفظ بوراده مذاکره ایدہ جكمز علك آدی اولمسه ایدی: - «اصول فقه» مركب در ؛ «اصول» ایله «فقه» لفظلرندن مركب بر مركب اضافی در . «اصول» مضاف ، «فقه» مضاف الیه در . دیردك . نته کیم اصول فقهی بو اعتبار ایله ده تدقیق ایتمشلدر . حالبوکه بزجه مقصود اولان تعريف مركب اولمی اعتباریله دکلدر . علمیت اعتباریله اولان تعريفدر ؛ یعنی «اصول فقه» سوزی شو علم شریفك اسمی در ، بر علمدر . بناء علیه «اصول فقه» ، اضافت اعتباریله مركب ایسه ده ، بو علك لقبی اولمق اعتباریله مفرددر . نته کیم بوکا برده «علم» علاوه اولمق صورتیله علمیتنه اشارت اولمقده در .

معلوم اولسون که علملر ایکی درلودر: علم سرجیل ، علم منقول . فائق ، راشد ، ماجد ... بوللر برر شخصك آدی در ، و علم سرجلدر . عباده دخی مسمانك علمی اوله بیلورسه ده بو ، مركب اضافیدن منقول بر علمدر . ایشته عباده لفظنی کبی «اصول فقه» تعیری ده مركب اضافیدن منقول بر علم ، بر لقبدر .

لقب ایسه مدح و ذمی مشعر اولان بر علمدر . اصول فقه نیل سعادت دینیله و دنیوییه وسیله اولان فقهك مناسبی اولمق جهتیه بالطبع مدحی مشعردر .

اگر بر اسم اب ، ویا ابن ایله مصدر اولورسه «کنیه» اولور . «ابوالفتح» کبی که سلطان محمد ثانی حضرتلرینك کنیه سیدر .

اصول فقه مركب اضافی حالده ، بر اقلیدیه علمیتنه نقل ایدلدی . زیرا مركب اضافی حالده بر اقلسه ایدی ، احکام و اجتهاده شامل اوله مزدی . حالبوکه بوفن عالی ده فقهك دلیل واصلرندن بشقه احکامندن ده بحث اولنیور . و خاتمه کتاب ، اجتهاده دائر بولنیور . ایشته بونکچوندر که «اصول فقه» تعیریسی مركب اضافی حالندن علمیتده نقله اضطرار حاصل اولدی . مع مافیله اصول فقهی بر کره مركب اضافی اولمق اعتباریله تعريف ، بر کره ده علمیت اعتباریله تعريف ایتمک متاددر . بزم یوقارینده کی تعیریقمز